
JAN WOLKERS OP AMSTELGLORIE

‘Hoera! Spitten, schoffelen en groente kweken.’

Van 1972 tot 1980 tuinierde schrijver Jan Wolkers samen met zijn vrouw Karina op Amstelglorie. Dit culturele erfgoed, tuin en huisje, wordt nu in ere hersteld. Amstelglorie krijgt daarmee een plek voor literaire activiteiten, gastschrijvers en natuureducatie. Een kleine geschiedenis.

FLORENCE TONK

Foto's uit het privéarchief van Karina Wolkers. Wij zijn haar zeer erkentelijk dat we ze mochten gebruiken.

Op vrijdag 8 december 1972 schrijft Jan Wolkers in zijn dagboek: ‘We krijgen een brief van de Volkstuincommissie dat we een tuin hebben. Hoera! Spitten, schoffelen en groente kweken.’ De volgende dag noteert hij: ‘Het is een leuk huisje met een door glas beschermde soort waranda. Achter het huisje staat een vrij forse mispelboom aan het water. Rechts en links in de tuin staan twee rijen perenbomen, een paar prunussen, een aardig grofdennetje en zo’n heestertje met paarse besjes.’

De tuin ligt op ‘t Eiland’ van Amstelglorie. Jan en Karina wonen er vlakbij, in de

Rivierenbuurt in een van de mooie atelierwoningen op de Zomerdijkstraat. Wolkers is zomer en winter vrijwel dagelijks op zijn tuin en schrijft er boeken (onder meer ‘De Walgvoegel’, ‘De Kus’ en ‘De Perzik van Onsterfelijkheid’), essays, artikelen en vele dagboek aantekeningen. De eerste jaren teelt hij er groenten en kookt er zomers overvloedige maaltijden voor vrienden en familie. Met name zijn dagboeken van 1974, 1975 en 1976, uitgegeven door de Bezige Bij, beschrijven zijn leven op Amstelglorie uitvoerig. Als Jan en Karina op Amstelglorie gaan tuinieren is hij al een bekende schrijver. In 1969 verschijnt Turks Fruit dat in 1973 verfilmd wordt door Paul

Verhoeven, een film die zelfs een Oscar zou winnen. De meeste Amstelglorianen kennen de schrijver van radio en televisie en sommigen vertrouwen hem toe dat ze van hun vrouw 'Turks Fruit' niet mogen lezen. Ook verschijnt er weleens een journalist achter de heg, tot ergernis van de schrijver. Waarschijnlijk begint hij daarom later met de aanleg van een 'muur' van bamboe in zijn tuin.

Sterallures heeft Wolkers echter helemaal niet, hij doet zoals iedereen zijn werkbeurten: 'Aan het begin van het complex zet Hemker ons aan het werk. (...) Leert ons hoe we planten in de grond moeten zetten, want we doen het niet diep en stevig genoeg. Je moet aan een takje of blaadje

kunnen trekken, en dan moet dat afbreken terwijl de plant zowaar in de grond moet blijven zitten.' Wel ergert Wolkers zich aan de Tuin en Beplantingscommissie, die in die jaren gerust allerlei overhangende takken op de paden terugsnooit, en soms iets te drastisch: 'De hele dag zeikweer, alsmaar regen. Als we er even uitkunnen om de tuin te gaan bekijken zien we dat op het pad allemaal takken weggeknipt zijn op een schandalige manier. (...) later horen we dat de werk- en beplantingscommissie het heeft gedaan. (...) De mensen zijn terecht woedend en verontwaardigd. (...) Van de draaiwilg zijn twee grote takken gezaagd en van de vuurdoorn is de hele kroon verdwenen.'

PLANTEN VERZAMELEN

Jan Wolkers houdt van schermbloemen en hoge, uitgebloeide artisjokken die hij 's winters laat staan omdat ze zulke mooie berijpte staketsels vormen. Hij geniet van de vele vogels die in zijn vijver komen baden en schrijft prachtig en liefdevol over alle dieren en planten die hij op zijn tuin aantreft. Net als veel volkstuiders nu, gaat hij naar het Amstelveld om pootgoed te kopen, maar hij verzamelt ook planten in het wild, van het Amstelpark, en de Amsteloever tot aan Texel waar hij al regelmatig komt voordat hij er zelf gaat wonen. Wie zelf een tuin heeft en zijn dagboeken leest, vindt het een raadsel hoe hij op zijn tuin ruimte kon vinden voor al die soorten.

GROENTETUIN

In de groentetuin telen Jan en Karina onder meer boerenkool, uien, radijs, tuinbonen, asperges, stokslabonen en andijvie. Hij kan er smakelijk over schrijven: 'We eten vandaag weer uit de tuin. Worteltjes. Klein maar lekker. In de pan met zout erbij rammelen en schudden ze tot ze zo oranje zijn als ons koningshuis,' schrijft hij in augustus 1974. Na een aantal jaren groente telen houden ze dit voor gezien en wordt de tuin wilder, meer een heemtuin vol kaardenbollen, groot waterhoefblad en bereklauwen.

In 1980, Karina is hoogzwanger, verlaten ze Amstelglorie. Ze nemen veel planten en struiken, zoals de geliefde tulpenboom, mee naar hun grote tuin op een heel ander eiland: Texel. Op Amstelglorie lag Wolkers' geliefde kat Voske onder de tulpenboom begraven. Op Texel ligt tussen de wortels van diezelfde boom de as van Jan, gewikkeld in de versleten blauwe trui waarin hij sliep, erboven een champagneflles met daarin een witte Avalanche roos.

Over de auteur: Florence Tonk is schrijver en volkstuidster. Zij is betrokken bij het Wolkershuisje als schrijversresidentie. Onlangs verscheen haar roman 'IJsheiligen', een verhaal dat zich deels afspeelt op een volkstuintencomplex aan de rand van Amsterdam.

NIEUWE BESTEMMING JAN WOLKERSHUISJE

Na het vertrek van Jan en Karina is de tuin 36 jaar bewoond geweest door hetzelfde echtpaar. In 2016 komt de voormalige tuin van Wolkers op Amstelglorie vrij. Net in deze periode lezen we over Koers 2025, met gemeentelijke bouwplannen in de Amstelscheg en op ons park. Tijdens een actiebijeenkomst in het clubhuis

wordt het idee geboren. We zitten met een kleine groep bijeen met de vraag: Hoe kunnen wij iedereen vertellen hoe mooi en bijzonder Amstelglorie wel niet is? Wat is onze geschiedenis en onze functie voor de stad? Zo ontstaat het idee een schrijfhuisje te creëren op de voormalige volkstuin van Jan en Karina Wolkers.

Inmiddels worden huisje en tuin door vele vrijwilligers opgeknapt en kunnen we, dankzij subsidies van het Lirafonds en Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Holland, binnenkort onze eerste 'writer in residence' uitnodigen. De tuin wordt in ere hersteld met behulp van de dagboeken en met hulp van Karina Wolkers. Zij bezocht ons in maart om mee te denken en advies te geven. Op Texel mogen wij stekken halen van planten die in 1980 meeverhuisden van Amstelglorie naar Texel. Een van de drijvende krachten achter het herstel van de Wolkerstuin is Wim Hemker, gepensioneerd hovenier en Amstelgloriaan van de eerste orde, die vaak, en met genegenheid, wordt genoemd in de dagboeken van Wolkers: 'Bij de ingang staat Hemker met zijn aardige Balkanzigeuner gezicht die zegt dat hij een cornus mas oftewel gele kornoelje voor me op de kop heeft getikt. Hij geeft me ook nog een Vuurpijl.'

(Foto: Amstelglorie)

